

A magyarországi *Cedrus atlantica* Manetti és *Pinus nigra* Arn. állományok összehasonlítása a fatérfogat és a felsőmagasság szempontjából

Barna Tamás¹

KEFAG R.T. Erdészeti Szaporítóanyag Termesztési Központ
Kecskemét

Kivonat

Egyes magyar kutatók szerint a *Cedrus atlantica* a *Pinus nigra* alternatívája lehet a magyarországi felhasználás során. A magyarországi 32-48 éves *Cedrus atlantica* állományok fatérfogata és felsőmagassága meghaladja a *Pinus nigra* I. fatermési osztályú állományainak fatermését és felsőmagasságát.

Ha tehát csak ezeket a jellemzőket nézzük, a *Cedrus atlantica* mindenképpen alternatívája lehet a *Pinus nigrának* Magyarországon.

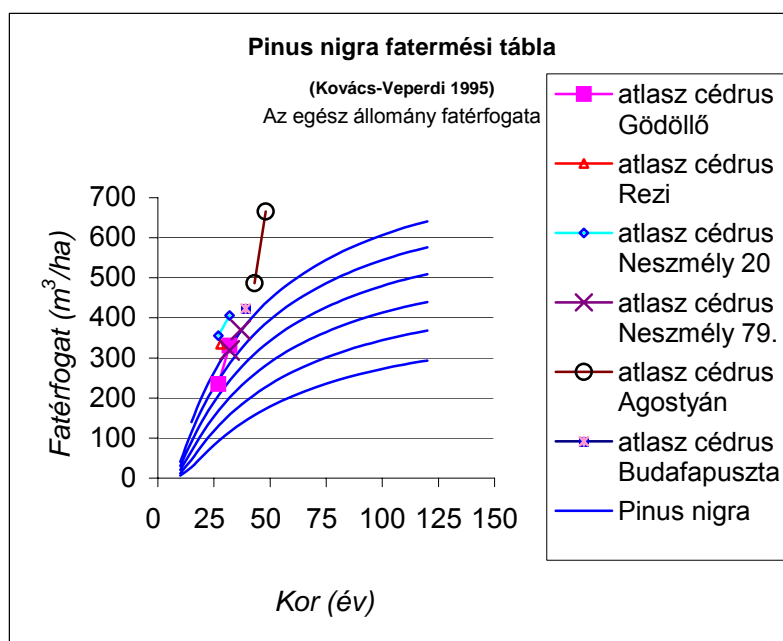
Módszer és eszköz

A magyar *Cedrus atlantica* állományok 1995-2000. évi fatermési jellemzőinek felméréséből kitént, hogy fatérfogatuk minden esetben meghaladta az adott termőhelyen őshonos, I. fatermési osztályú fafaj egész állomány fatérfogatát (BARNA 2002.)

A szakmai körökben azonban az a legizgatóbb kérdés, hogy vajon a fekete fenyővel szemben valós alternatívát jelent-e az atlasz cédrus? Ezt az összehasonlítást először MAROSI-VEPERDI (2000) végezte el a gödöllői, az agostyáni, valamint a neszemlyi *Cedrus atlantica* állományok esetében. Az összehasonlítást én is elvégeztem: az általam felmért összes hazai atlasz cédrus parcella egész állomány fatérfogatát felhordtam a fekete fenyő egész állomány fatermési táblájára (1. ábra).

---

¹ Barna T. (2003): A magyarországi *Cedrus atlantica* Manetti és *Pinus nigra* Arn. állományok összehasonlítása a fatérfogat és a felsőmagasság szempontjából; Erdész Szellemi Műhely, <http://ngt-erdeszlet.emk.nyme.hu>

1 ábra A magyarországi *Cedrus atlantica* parcellák egész állomány fatérfogata a *Pinus nigra* fatermési tábláján ábrázolva.

Az 1. ábra azt bizonyítja, hogy ha csak a fatérfogatot nézzük, akkor az atlasz cédrus az általam vizsgált minden termőhelyen versenyképes a fekete fenyővel. Sajnos a leginkább kérdéses termőhelyeken, a Duna-Tisza közti homokhátság meszes homoktalajain még nincs olyan korú atlasz cédrus ültetvény, amelyről mélyreható következtetéseket lehetne levonni.

A fatérfogat adatok mellett a kérdést segít eldönteni a felsőmagasság összehasonlítása is. A 2. ábrán a hazai *Cedrus atlantica* állományok felsőmagasságát hasonlítottam össze a francia atlaszcédrus fatermési tábla (TOTH 1973), valamint a hazai *Pinus nigra* felsőmagasságával (KOVÁCS-VEPERDI 1990/91). Igen jól látszik, hogy a hazai *Cedrus atlantica* állományok felsőmagassága meghaladja mind a magyar fekete fenyő, mind a francia atlasz cédrus állományok felsőmagasságát. TOTH (1988) szerint a fekete fenyő magassági növekedése 10-15 éves korig kissé nagyobb az atlasz cédrusénál, idős korban azonban az atlasz cédrus túlnövi a fekete fenyőt.

Hangsúlyoznom kell azonban, hogy a jelenleg értékelhető, hazai *Cedrus atlantica* állományok túl jó termőhelyen állnak, ahol a fajra jellemző tulajdonságok, legfőképpen a szárazságtűrés nem igazán értékelhető. A fatérfogatban és a felsőmagasságban jelentkező többlet minden bizonnyal a túl jó termőhelynek (általában mély termőréteg, egyenletes vízellátás, jó tápanyag-ellátottság) köszönhető. Úgy is lehetne fogalmazni, hogy nem a termőhelyükön állnak a magyar *Cedrus atlantica* állományok. *Ezért nagyobb arányú telepítésüket semmiképpen sem javaslom ezeken a domb- és hegyvidéki termőhelyeken, mert itt megvan a termőhelynek megfelelő őshonos fajunk, azt kell alkalmazni.*

Noha ez csak elméleti megállapítás, a *Cedrus atlantica* azokon a száraz, domb- és hegyvidéki termőhelyeken kaphat nagyobb szerepet Magyarországon, de ott is csak *előállományként* javasolható, ahol az őshonos faállományt (erdőtársulást) nem tudjuk közvetlenül (újra) létrehozni. A kellően meggyérített atlasz cédrus állomány védelmében az őshonos erdő-társulás fa- és cserjefajai újra meg tudják hódítani a területet és amikor már kellő fedettséget biztosítanak, akkor az atlasz cédrust ki lehet termelni. A folyamat ahhoz hasonlóan fog lejátszódni, mint ami megfigyelhető a Balaton-felvidék fekete-fenyveseiben. A nagyobb szárazságtűrése és alkalmazkodóképessége révén azonban az atlasz

cédrus jobban be tudja tölteni az *előállomány* szerepét, mint a fekete fenyő, és ilyen értelemben valóban kezelhető a fekete fenyő alternatívájaként, amint azt VEPERDI (1993) is tartja.

Szintén csak elméleti feltevés, de ha a Duna-Tisza közzi, a somogyi, valamint a nyírségi homokon telepített fiatal atlasz cédrus állományok növekedése továbbra is kedvezően alakul, akkor ezeken a száraz termőhelyeken is valós alternatívát jelenthet az atlasz cédrus a fekete fenyővel szemben.

Irodalom

- MAROSI András – VEPERDI Gábor 2000: Az atlasz cédrus fatermési vizsgálata Magyarországon 1995-ben. Soproni Műhely, 16: 14-26
TOOTH, Jean 1973: Première approche de la production potentielle du cèdre en France. Rev. For. Française, XXII. 3: 355-364
TOOTH, Jean 1988: Le Mont Ventoux forestier. INRA, kézirat No 07-1988
KOVÁCS Ferenc – VEPERDI Gábor 1990/91: A fekete fenyő fatermése és erdőnevelési modellje. Erdészeti Kutatások 82-83: 328-344
VEPERDI Gábor 1993: Az Atlasz-cédrus (*Cedrus atlantica* Manetti) magyarországi honosításáról. Erdészeti Lapok, CXXVIII. évf. 11: 346

2. ábra A Magyarországon mért *Cedrus atlantica* faállományok
 felsőmagasságának összehasonlítása
 a francia (Dr. J. Tóth) és a hazai feketefenyő (Dr.Kovács F. - Dr.Veperdi G.
 1990/91) felsőmagasság növekedésmentével

